

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ..... สค๖๑/๖๕๖๔
วันที่..... ๑๕ พ.ค. ๖๔
เวลา..... ๑๐.๕๕ น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๕๕๗/๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๒๓๖๑ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๐๕/๓๒๑๗ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๔ และเอกสารประกอบ

ตามที่ได้ส่งรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ไปเพื่อดำเนินการ นั้น

กระทรวงยุติธรรมได้เสนอผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ รับทราบผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมส่งผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาในเรื่องนี้ ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑
สำนักการประชุม
เลขที่รับ..... ๑๐๔ / สค๖๑
วันที่ ๑๕ / พ.ค. / ๖๔ เวลา ๑๓.๕๐ น.

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่..... ๒๒๑ / ๖๒๖๔
วันที่ ๒๑ / พ.ค. / ๖๔ เวลา ๑๑.๒๐ น.

กองนิติธรรม
โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒ (วณิษ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๑๒๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : dcab@soc.go.th

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่..... ๕๖๔ / สค๖๑
วันที่ ๑๕ / พ.ค. / ๖๔ เวลา ๑๓.๓๐ น.
ส่งกลุ่มงาน..... ดำเนินการ

คววนที่สูด

ที่ ยธ ๐๔๐๕/ ๓๒๑๗

กระทรวงยุติธรรม
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๑๖ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๗/๔๓๐๑๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. ตารางสรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะรายประเด็นต่อรายงานการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร

ด้วยกระทรวงยุติธรรมขอเสนอรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร มายังคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรม ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอรายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาการศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับรายงานพร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานพร้อมข้อสังเกตดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักบูรณาการพร้อมข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ไปพิจารณาร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานพร้อมข้อสังเกตดังกล่าว และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงยุติธรรม ได้จัดประชุมเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของ “รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการลอบประทุษร้ายประชาชน” ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๔ ระหว่างเวลา ๐๙.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสว่างกมล กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ชั้น ๓ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร และผ่านทาง Application : Cisco Webex Meetings เรียบร้อยแล้ว โดยหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุมฯ ประกอบด้วย สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจาก เรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

๔.สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

จากการประชุมเพื่อพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาฯ ที่ประชุมเห็นว่า รายงานการพิจารณาศึกษาฯ ทั้ง ๔ ฉบับ เป็นประโยชน์ และสามารถนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการดำเนินงานได้ อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตดังนี้

๔.๑ รายงานการศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชนกรณีการละเมิดสิทธิทางการเมือง และละเมิดสิทธิด้านอื่น มีข้อสังเกตโดยสรุปดังนี้

๔.๑.๑ กรณีความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง ที่ประชุมฯ เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้รับรองหลักสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคีอยู่แล้ว ซึ่งทุกหน่วยงานได้ยึดถือหลักการดังกล่าว

และปฏิบัติด้วยความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมทั้งรักษาความสมดุลระหว่างความมั่นคงของรัฐกับสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด ทั้งนี้ หากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น หน่วยงานที่เป็นอิสระและเป็นกลางสามารถเข้ามาตรวจสอบได้ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นต้น

๔.๑.๒ กรณีการบังคับบุคคลสูญหาย ที่ประชุมฯ เห็นว่า ที่ผ่านมา กระทรวงยุติธรรมได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจัดทำ “ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ....” โดยยึดถือหลักการจากอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการบังคับให้หายสาบสูญมาโดยตลอด พร้อมทั้งได้ผลักดันร่างพระราชบัญญัติฯ เข้าสู่การพิจารณาตามกระบวนการเสนอกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะอนุกรรมการกลั่นกรองกฎหมายในกระบวนการนิติบัญญัติ ในส่วนของการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ นั้น เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ได้เมื่อร่างพระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้แล้ว สำหรับกรณีการสูญหายของคนไทยในต่างประเทศนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและดำเนินการตามสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาในภูมิภาคอาเซียนอยู่แล้ว นอกจากนี้ ในประเด็นการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ๑๙๕๑ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาความพร้อมและวิเคราะห์ผลดีผลเสียของการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ฉบับดังกล่าว

๔.๑.๓ การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ที่ประชุมฯ เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และ มาตรา ๑๖๕/๒ ได้กำหนดป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ฯ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ไว้แล้ว แต่อาจจะไม่ครอบคลุมถึงกรณีอื่น ๆ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีแผนที่จะพัฒนากฎหมาย ระเบียบ หรือมาตรการเพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ฯ โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) อีกทั้งล่าสุด คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำร่างกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากเพื่อห้ามรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐฟ้องดำเนินคดีกับบุคคลที่แสดงความคิดเห็นหรือเปิดโปงเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน เพื่อป้องกันมิให้ผู้แจ้งเบาะแสถูกคุกคามหรือตกเป็นจำเลยเสียเอง อย่างไรก็ตาม การพัฒนากฎหมายดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบเพื่อถ่วงดุลระหว่างการคุ้มครองหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนกับสิทธิในการฟ้องร้องคดี ซึ่งทั้ง ๒ สิทธิเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

๔.๑.๔ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางสังคม และความรุนแรงที่เกี่ยวกับเพศสภาพ ที่ประชุมฯ เห็นว่า รัฐบาลได้มีการปรับปรุงกลไกระดับชาติในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และคณะกรรมการกำกับและติดตามการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเสริมพลังสตรี อีกทั้งยังได้กำหนดแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสตรี ใน ๔ มิติ ได้แก่ การเข้าถึงบริการด้านสุขภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การศึกษา และการทำงานของสตรี โดยเน้นการคุ้มครองสิทธิสตรีกลุ่มเปราะบาง และสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการผลักดันให้มีพนักงานสอบสวนหญิงที่เพียงพอในสถานีตำรวจ นอกจากนี้ กรณีการลงโทษผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวซ้ำหลายครั้ง หรือถูกข่มขู่ทำให้ตกอยู่ในสภาพจำยอม (Battered Women Syndrome) และไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงหนีให้พ้นจากการถูกกระทำความรุนแรงได้ให้น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ นั้น ถูกบัญญัติไว้

ในมาตรา ๓๖ ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการชะลอการบังคับใช้และอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าว

๔.๒ รายงานการศึกษาและแก้ไขปัญหากลุ่มละเมิดสิทธิในพื้นที่ในจังหวัดชายแดนใต้ และการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ที่ประชุมมีข้อสังเกตในประเด็นการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเห็นว่า การแก้ไขปัญหากลุ่มละเมิดสิทธิในพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ภายใต้กรอบนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีกรอบแนวคิดการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี และการยึดถือหลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ไทยเข้าเป็นภาคี ทั้งนี้ รัฐบาลยังคงมีความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกัน และระงับยับยั้งเหตุการณ์ให้ยุติลงโดยเร็ว รวมทั้งจำกัดความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยมุ่งเน้นการดำเนินการโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีแผนการและขั้นตอนปรับลดพื้นที่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เพื่อนำพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาบังคับใช้แทนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อประชาชน และให้เกิดความมั่นใจว่ารัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันได้ดำเนินการปรับลดพื้นที่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ รวมจำนวน ๕ อำเภอ

๔.๓ รายงานการศึกษาและแก้ไขปัญหากลุ่มละเมิดสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง ชชาติพันธุ์ และความคุ้มครองทางกฎหมาย ที่ประชุมมีข้อสังเกตในประเด็นสถานการณ์สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองชาติพันธุ์ และความคุ้มครองทางกฎหมาย โดยเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ได้มุ่งเน้นการส่งเสริมและให้ความคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยอย่างไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ในส่วนของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ได้มีแผนการดำเนินการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว คือ ๑) ระยะสั้น ได้แก่ การจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ เพื่อใช้เป็นฐานคุ้มครองสิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ และ ๒) ระยะยาว มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ตามแผนปฏิรูปประเทศ สำหรับการแก้ไขปัญหาคู่ค้าไร้รัฐ ไร้สัญชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและขับเคลื่อนงานภายใต้กรอบแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการผู้พลัดถิ่นเข้าเมือง ระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕) และหลักเกณฑ์การกำหนดสถานะและสิทธิของบุคคลที่อพยพเข้ามาและอาศัยอยู่ยาวนาน นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้มีมติให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่บุคคลที่มีปัญหาทางสถานะและสิทธิ ซึ่งรวมถึงการรับบริการกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินวิกฤต (Universal Coverage for Emergency Patients : UCEP) สำหรับการเข้าถึงการช่วยเหลือทางกฎหมาย ได้จัดให้มีโครงการ“ยุติธรรมเคลื่อนที่” เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทและภารกิจของหน่วยงาน ให้ความรู้ทางกฎหมาย ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย เผยแพร่ช่องทาง การร้องเรียน และการขอรับการช่วยเหลือเยียวยาตามกฎหมายและสิทธิของประชาชน รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมสร้างสุขในระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมไปสู่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม

๔.๔ รายงานข้อเสนอในการดำเนินการให้มีกฎหมายกลางเรื่องการเยียวยาผู้เสียหายจากกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ประชุมมีข้อสังเกตในประเด็นการเยียวยาผู้เสียหายจากกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดย เห็นว่า ปัจจุบันมีกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาหลักอยู่ ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา

พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับจะให้ความช่วยเหลือประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการยุติธรรมอยู่แล้ว ดังนั้น การใช้กฎหมายที่มีอยู่เดิมและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงอาจเหมาะสมกว่าการออกกฎหมายกลางขึ้นใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ กรณีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางที่ทำหน้าที่รับเรื่องจากผู้เสียหายในลักษณะที่เป็น One stop service นั้น มีการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข ให้เป็นหน่วยงานกลางแบบ One stop service ทั่วประเทศ สำหรับการสร้างระบบฐานข้อมูลผู้เสียหาย รัฐบาลได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศตามภารกิจช่วยเหลือเหยื่อหรือผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ พร้อมทั้งเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาส่งต่อการให้ความช่วยเหลือต่อไป

๕. รายงานการวิเคราะห์หรือศึกษาตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งใด ๆ

๖. ผลกระทบ

๗. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

๘. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

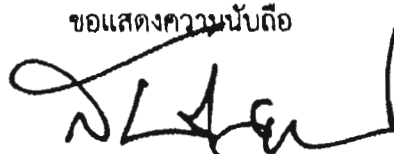
๙. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๑๐. ข้อเสนอส่วนราชการ

กระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และแก้ไขปัญหการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร ให้คณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)

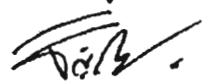
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โทร. ๐๘ ๑๘๐๖ ๖๓๐๔ (นิเวศิฯ/ธัญสุดาฯ)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ thansuda.p@rlpd.go.th

เจ้าพนักงานตำรวจ

รังสิต นนทบุรี
นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
16 ต.ม. ช. 64

ส่วนราชการ

บันทึกข้อความ

สิ่งพิมพ์ภายใน ๑

ส่วนราชการ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) โทร. ๐.๒๒๘๘.๕๑๕๗

ที่ นร.๐๔๐๓ (กร ๒) / ๕๓๘๓ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงยุติธรรม ได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร มาเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กระทรวงยุติธรรมได้ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร จึงเห็นควรให้นำเรื่องดังกล่าว เสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

(นายวิษณุ เครืองาม)
รองนายกรัฐมนตรี

ตารางสรุปข้อสังเกตและข้อเสนอแนะรายประเด็นต่อรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการลอบประทุษร้ายประชาชน สภาผู้แทนราษฎร

ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะจากรายงานของคณะกรรมการฯ	ผลการพิจารณา/การดำเนินงาน
<p>๑. กรณีความรุนแรงและการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงจากความขัดแย้งทางการเมือง</p> <p>๑.๑ การปฏิรูปกองทัพ (หน้า ๓๙ - ๕๓)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ควรบัญญัติรับรองหลักการรัฐบาลพลเรือนอยู่เหนือกองทัพทหารไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ● เสริมสร้างสวัสดิการให้นายทหารชั้นผู้น้อย และเปิดช่องทางให้นายทหารชั้นผู้น้อยได้มีโอกาสร้องทุกข์ กล่าวโทษ เพื่อตรวจสอบการกระทำผิดของผู้บังคับบัญชาได้ ● ปลุกฝังความคิดประชาธิปไตยในการศึกษาของโรงเรียนกิจการพลเรือนทหาร ● รับรองสิทธิและหน้าที่ของทหารและตำรวจผู้ได้บังคับบัญชาให้สามารถปฏิเสธและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และผิดกฎหมายอย่างชัดเจน ● ให้ทหารไม่เกี่ยวข้องกับงานการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน รัฐวิสาหกิจ และภาคธุรกิจ ● ให้มีคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่ตรวจสอบกองทัพในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน ตรวจสอบทหารชั้นผู้น้อยในการร้องเรียนผู้บังคับบัญชา 	<p>กระทรวงกลาโหมมีข้อบังคับที่กำหนดให้ทุกเหล่าทัพต้องวางตัวเป็นกลาง และไม่แทรกแซงทางการเมืองอยู่แล้ว อีกทั้ง โรงเรียนของทหารทุกเหล่าทัพมีการปลูกฝังค่านิยมความเป็นกลาง และแนวคิดประชาธิปไตยมาโดยตลอด สำหรับกรณีการเสริมสร้างสวัสดิการดูแลกำลังพลและนายทหารชั้นผู้น้อยนั้น มีการจัดสวัสดิการให้ทั้งในยามปกติ ยามสงคราม และยามสูญเสีย พิกัด และทุพลภาพ นอกจากนี้ นายทหารชั้นผู้น้อยยังมีช่องทางในการร้องทุกข์ กล่าวโทษ เพื่อตรวจสอบการกระทำผิดของผู้บังคับบัญชาผ่านศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ และศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันกลาโหม</p>

๑.๒ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม (หน้า ๓๙ - ๕๓)

- รัฐบาลควรดำเนินการปฏิรูปองค์กรตำรวจโดยให้มีความเป็นวิชาชีพ พิจารณาดำเนินการเพื่อให้มีการกระจายอำนาจตำรวจ และให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ ทั้งนี้ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิรูป

- พิจารณาแยกอำนาจสอบสวนออกจากอำนาจการสืบสวน เพื่อเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลการทำหน้าที่ของตำรวจโดยอาจให้อัยการหรือหน่วยงานอิสระอื่นทำหน้าที่แทน

- ปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวดที่ ๑๐ ส่วนที่ ๔ ศาลทหาร และ พระราชบัญญัติศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ เพื่อประกันให้ศาลทหารไทยสอดคล้องอย่างเต็มที่กับหลักสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการคุ้มครองในระดับสากล (ICCPR) โดยการจัดตั้งศาลทหารต้องเป็นไปตามหลักการสากลว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมในศาลทหาร (หน้า ๙๘ - ๑๐๗)

- แก้ไขพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ โดยกำหนดให้ผู้มีอำนาจประกาศใช้กฏอัยการศึกมีอำนาจประกาศให้ศาลทหารพิจารณาพิพากษาคดีตามที่ระบุไว้ในบัญชีต่อท้ายพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก เฉพาะการประกาศใช้กฏอัยการศึกเนื่องจากภาวะสงครามเท่านั้น

- ให้มีหน่วยงานกลางในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยรัฐโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

- คณะรัฐมนตรีและกระทรวงยุติธรรมควรร่างกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลสิทธิมนุษยชนแห่งประเทศไทยหรือ TCHR (Thailand Court on Human Rights) ขึ้นเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันสูงสุดในการที่ประชาชนพลเมืองจะได้มีหลักประกันสมบูรณ์ในด้านสิทธิเสรีภาพและ

การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม ได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมอยู่แล้ว สำหรับการปฏิรูปองค์กรตำรวจ ปัจจุบันมีร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... ซึ่งเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยในร่างดังกล่าวได้เพิ่มเติมการกระจายอำนาจการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ และการสนับสนุนอัตรากำลังให้สถานีตำรวจหน่วยย่อย แต่ไม่มีการแยกอำนาจสืบสวนสอบสวนออกจากกัน เนื่องจากการสืบสวนสอบสวนต้องดำเนินการควบคู่กันไปเพื่อความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดี สำหรับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทหาร จะต้องมีการศึกษาและเสนอสภากลาโหมอีกครั้งก่อน อย่างไรก็ตาม ศาลทหารยังคงมีความจำเป็นให้มีอำนาจในการพิจารณาคดีได้ ไม่ใช่เฉพาะภาวะสงครามเท่านั้น สำหรับประเด็นการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น ในทางปฏิบัติจะมีองค์กรอิสระซึ่งทำหน้าที่ตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน คือ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นอกจากนี้ ในหลายกรณี หน่วยงานรัฐได้มีการเชิญภาคประชาสังคมเข้ามาร่วมตรวจสอบด้วย ทั้งนี้ ในส่วนของข้อเสนอให้จัดตั้งศาลสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยนั้น ปัจจุบันยังไม่มียุทธศาสตร์ในประเด็นดังกล่าว จึงเป็นเรื่องที่ต้องมีการศึกษาความพร้อมอย่างรอบด้านก่อน

สิทธิมนุษยชนให้เป็นศาลชำนาญการพิเศษเฉพาะด้านสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน (หน้า ๑๐๖)	
๑.๓ กรณีการประทุษร้ายนักกิจกรรมทางการเมือง รัฐบาลต้องดำเนินการทุกวิถีทางในการอำนวยความสะดวก เปิดเผยความจริงพร้อมรับผิดชอบ (accountability) และนำผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ (หน้า ๓๙ - ๕๓)	ทุกหน่วยงานดำเนินการตามกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และไม่มีการเลือกปฏิบัติ
๑.๔ รัฐบาลและรัฐสภาควรดำเนินการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ รวมถึงกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๖ เพื่อมิให้มีการนำมาฟ้องร้องเพื่อคุกคามนักสิทธิมนุษยชนและนักกิจกรรมทางการเมือง (หน้า ๔๑ - ๔๘ และ หน้า ๗๑ - ๘๐) และควรปรับปรุงพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อบทที่ ๒๑ และควรนำความเห็นทั่วไปที่ ๓๗ (General Comment No. 37) ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนสหประชาชาติมาใช้ในการคุ้มครองการชุมนุม โดยสงบของประชาชน (หน้า ๔๒ -๕๓)	ทุกหน่วยงานยืนยันการบังคับใช้กฎหมายโดยสุจริตและเป็นธรรม โดยไม่ได้มุ่งบังคับใช้กฎหมายเพื่อกลั่นแกล้งบุคคลใดหรือกลุ่มใดเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีภารกิจในการทบทวนกฎหมาย และปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และบริบทสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเสมอ
๒. กรณีการบังคับบุคคลสูญหาย	
๒.๑ รัฐบาลและรัฐสภาควรเร่งรัดการตรากฎหมายว่าด้วยการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายที่สอดคล้องกับอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Person from Enforced Disappearance – ICPPED) และให้สัตยาบันอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับของสหประชาชาติ รวมถึงการให้สัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ (Convention Relating to The Status of Refugees 1951)	รัฐบาลได้มีการร่างและผลักดันร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. .... โดยร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้ได้อาศัยหลักการพื้นฐานจากอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการบังคับให้หายสาบสูญ จึงมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ทั้ง ๒ ฉบับ สำหรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการบังคับให้หายสาบสูญ นั้น เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ได้ เมื่อร่างพระราชบัญญัติฯ มีผลบังคับใช้แล้ว ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีของ

	<p>อนุสัญญาฯ ได้อย่างเต็มที่ตามที่ผูกพันไว้ ในส่วนของของการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ. ๑๙๕๑ นั้น สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ อยู่ระหว่างการพิจารณาความพร้อม รวมถึงวิเคราะห์ถึงผลดีและผลเสียในการให้สัตยาบันอนุสัญญาฯ</p>
<p>๒.๒ กรณีพลเมืองไทยที่ถูกบังคับสูญหายในต่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เสียหายและครอบครัว พนักงานสอบสวนควรนำส่งพยานหลักฐานทางคดีที่ปรากฏโดยประสานความร่วมมือกับสำนักงานอัยการสูงสุดตามหลักการช่วยเหลือคดีความทางอาญา ตามสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาในภูมิภาคอาเซียน (MLAT)</p>	<p>สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานอัยการสูงสุดได้มีการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและดำเนินการตามสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาในภูมิภาคอาเซียนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีอยู่แล้ว</p>
<p>๓. การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ</p>	
<p>๓.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเร่งกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาการใช้กระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อตอบโต้การทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนนักกิจกรรมด้านประชาธิปไตยและการเมืองหรือที่เรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation - SLAPPs)” เพื่อให้มีการแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันปัญหาการฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือกลั่นแกล้ง (เช่น การฟ้องหมิ่นประมาทให้ฟ้องคดีได้เฉพาะค่าสินไหมทดแทนเท่านั้น และยกเลิกความผิดทางอาญา) รวมถึงการบัญญัติกฎหมายฉบับใหม่ที่มีเนื้อหาเพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะของประชาชน (Anti – SLAPPs Law) และควรแก้ไขระเบียบกองทุนยุติธรรมให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชนสากล</p>	<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา มาตรา ๑๖๑/๑ และ มาตรา ๑๖๕/๒ ได้กำหนดป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ฯ ในกรณีที่ราษฎรเป็นโจทก์ไว้แล้ว อีกทั้งล่าสุดคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้มอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำร่างกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปากเพื่อห้ามรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ฟ้องร้องดำเนินคดีกับบุคคลที่แสดงความคิดเห็นหรือเปิดโปงเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน เพื่อป้องกันมิให้ผู้แจ้งเบาะแสถูกคุกคามหรือตกเป็นจำเลยเสียเอง สำหรับประเด็นกองทุนยุติธรรม ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรมอยู่ระหว่างแก้ไขระเบียบกองทุนยุติธรรมโดยขยายขอบเขตการให้ความช่วยเหลือให้มากขึ้น ซึ่งรวมถึงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย นอกจากนี้ ยังปรับใช้ระบบออนไลน์เพื่อให้สามารถพิจารณาให้เร็วขึ้น สำหรับการใช้อุดมทุนของ</p>

<p>เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงง่าย และมีให้คณะกรรมการกองทุนยุติธรรมใช้ดุลยพินิจตัดสินว่านักสิทธิมนุษยชนหรือนักกิจกรรมทางการเมืองเป็นผู้กระทำผิดก่อนที่จะศาลจะมีคำพิพากษา (presumption of innocent)</p>	<p>คณะกรรมการกองทุนฯ นั้น มิได้เป็นการตัดสินก่อนศาลพิพากษาแต่เป็นเพียงการพิจารณาจากบริบทแวดล้อมของคดีอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบและมีประสิทธิภาพมากที่สุด</p>
<p>๓.๒ รัฐบาลควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีแก่เจ้าหน้าที่รัฐทุกหน่วยงานโดยเฉพาะหน่วยงานด้านความมั่นคงเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักสิทธิมนุษยชนสากลและเพื่อป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน</p>	<p>รัฐบาลได้จัดการฝึกอบรมสิทธิมนุษยชนรวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ทั้งในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการอบรม และเป็นการจัดอบรมโดยเฉพาะ อาทิ หลักสูตรนายสิบ การจัดอบรมเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง และเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เป็นต้น</p>
<p>๔. ความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางสังคม และความรุนแรงที่เกี่ยวกับเพศสภาพ</p>	
<p>๔.๑ รัฐบาลควรเร่งรัดให้มีการประเมินผลเชิงลึกประสิทธิภาพการดำเนินงานของกลไกระดับชาติเพื่อความก้าวหน้าของสตรีและกลไกระดับหน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ประสานงานด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย แผนแม่บทด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายของหน่วยราชการต่าง ๆ และแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้างกลไกระดับชาติตามความจำเป็นให้สามารถส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>รัฐบาลได้มีการปรับปรุงกลไกระดับชาติในการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย และคณะกรรมการกำกับและติดตามการดำเนินงานด้านการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศและเสริมพลังสตรี อีกทั้งยังได้มีคำสั่งแต่งตั้งเพื่อขับเคลื่อนการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย (GRB) เพื่อร่างคู่มือการจัดทำงบประมาณ GRB และ Checklist สำหรับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อนำมาใช้ในการตรวจสอบค่าของงบประมาณโครงการ/กิจกรรมที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย และใช้ติดตามผลการดำเนินการในปีต่อไป</p>
<p>๔.๒ รัฐบาลควรเร่งรัดให้คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติซึ่งเป็นกลไกหลักระดับชาติด้านสตรีเป็นองค์กรหลักที่กำหนดนโยบายการพัฒนาสตรีในภาพรวมให้เชื่อมโยงการทำงานกับคณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศเพื่อนำไปสู่การบูรณาการ</p>	<p>การดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานภาพสตรีแห่งชาติ และคณะกรรมการส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศมีความเชื่อมโยงกันอยู่แล้ว เนื่องจากประธานทั้ง ๒ คณะเป็นบุคคลเดียวกัน รวมถึงฝ่ายเลขานุการของทั้ง ๒ คณะก็เป็นหน่วยงานเดียวกัน สำหรับการจัดตั้งสภาพัฒนาศีกยภาพสตรีแห่งชาติ</p>

<p>มิติระหว่างเพศในหน่วยงานทุกภาคส่วน และรัฐควรบัญญัติกฎหมายเพื่อจัดตั้งสภาพัฒนาศักยภาพสตรีแห่งชาติที่มีกลไกการดำเนินงานในระดับชุมชน</p>	<p>ที่มีกลไกระดับชุมชนนั้น ถึงแม้ปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งสภา ดังกล่าว แต่มีกลไกการดำเนินงานในระดับชุมชน คือ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ๗,๑๔๙ แห่ง โดย ศพค. มีหน้าที่ในการสำรวจศึกษาปัญหา เฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไขปัญหา และให้คำแนะนำ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว</p>
<p>๔.๓ รัฐบาลควรเร่งรัดการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสตรีภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่อง และให้สตรีจากกลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วมในกลไกระดับชาติ และในการเสนอแนะการดำเนินนโยบายและมาตรการที่สอดคล้องกับความต้องการและการแก้ไขปัญหาของตนโดยคำนึงถึงความหลากหลายแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภูมิภาคต่าง ๆ และกลุ่มตามสถานการณ์ปัญหา</p>	<p>รัฐบาลได้เสริมสร้างความเข้มแข็งของสตรีภาคประชาสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาสถานภาพสตรีผ่านการจัดตั้งสมัชชาสตรีระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด เพื่อรวบรวมข้อเสนอไปยังเวทีสมัชชาสตรีและครอบครัวระดับชาติ นอกจากนั้น ยังได้เสริมสร้างความเข้มแข็งของสตรีกลุ่มต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความหลากหลายแตกต่างทางชาติพันธุ์ ภูมิภาค และสถานการณ์ปัญหา โดยการจัดประชุมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของสตรีให้กับผู้นำ/แกนนำสตรีในหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีความสนใจทางการเมือง การเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและกฎหมายเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการถูกเลือกปฏิบัติแก่สตรีกลุ่มเปราะบาง (สตรีม้ง) ณ จังหวัดเชียงใหม่ สตรีจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดสงขลา รวมถึงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมพลังสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ผู้ต้องขังหญิง) ณ ทักษสถานหญิงสงขลา จังหวัดสงขลา เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้ต้องขังหญิงก่อนกลับมาใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้</p>
<p>๔.๔ รัฐควรปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์การดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้ครอบคลุมถึงการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองสตรีด้านต่าง ๆ และควรพิจารณาบัญญัติกฎหมายเพื่อให้กองทุนดังกล่าวสามารถดำเนินงานได้อย่างยั่งยืนโดยให้ผู้หญิงและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชนของผู้หญิงสามารถเข้าถึงกองทุนได้อย่างทั่วถึงเพื่อให้กองทุนเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้สตรีที่อยู่ในภาวะลำบากและขาดโอกาสในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมสถานภาพและคุ้มครองสิทธิของตนเองได้ และช่วยส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศในทางปฏิบัติ</p>	<p>กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีวัตถุประสงค์ที่ครอบคลุมการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองสตรีอย่างรอบด้าน และสามารถเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้ว</p>

<p>๔.๕ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีพนักงานสอบสวนหญิงที่เพียงพอในทุกสถานีตำรวจ และจัดให้มีสถานที่เฉพาะในการร้องเรียนและการสอบสวนด้านความรุนแรงที่เกี่ยวกับเพศสภาพและควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (International Convention on Elimination All form of Discrimination) รวมถึงเรื่องเกี่ยวกับความอ่อนไหวทางเพศสภาพ (gender sensitivity) ในโรงเรียนตำรวจและพนักงานสอบสวนมีการตรากฎหมาย เพื่อเป็นการควบคุมดูแลปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญและมีนโยบายจัดพนักงานสอบสวนหญิงให้เพียงพอในทุกสถานีตำรวจ รวมทั้งกำหนดนโยบายในการจัดให้มีสถานที่เฉพาะในการร้องเรียนและการสอบสวน ทั้งนี้ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการและแก้ไขข้อจำกัดด้านงบประมาณ สำหรับในเรื่องการฝึกอบรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่พนักงานสอบสวนหญิงในพื้นที่ภาคใต้ ณ จังหวัดสงขลา รวมถึงส่งเสริมความเข้าใจเรื่องความละเอียดอ่อนต่อประเด็นเพศสภาพในการปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม และให้พึงใช้ความระมัดระวังตลอดการปฏิบัติงานร่วมกับเด็กและสตรี เพื่อป้องกันการละเมิดซ้ำโดยเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้มีแผนที่จะจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและความอ่อนไหวทางเพศสภาพแก่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายภายในปี ๒๕๖๔ ด้วย</p>
<p>๔.๖ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรทำงานเชิงรุก เพื่อให้ความคุ้มครองผู้หญิง เด็ก และกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ</p>	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินงานเชิงรุกเพื่อคุ้มครองผู้หญิง เด็ก และกลุ่มเปราะบาง อยู่แล้ว อาทิ การสร้างกลไกป้องกันและเฝ้าระวังความรุนแรงในครอบครัว ระดับชุมชน โดยพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) ให้เป็นศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัวในระดับตำบล (ศปก.ต.) และการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น</p>
<p>๔.๗ กรณีหญิงที่เป็นผู้เสียหายจากการถูกกระทำความรุนแรง และต่อมาเป็นฝ่ายทำให้สามเีเสียชีวิตและถูกดำเนินคดีอาญา (Battered Women Syndrome) พนักงานสอบสวนไม่ควรตั้งข้อหา “เจตนาฆ่า”ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๘๘ และหากมีหลักฐานชัดเจนบ่งชี้ว่าเป็นการต่อสู้ป้องกันตัวเพื่อให้การพิจารณาคดีมีกระบวนการสืบเสาะและพินิจโดยพนักงานคุมประพฤติควรนำประเด็นประวัติความรุนแรงที่ผู้หญิงได้รับในอดีต และ</p>	<p>กรณีผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดลงไปเนื่องจากการถูกกระทำความรุนแรงมาอย่างยาวนานนั้น ควรจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนร่วมกันกับสหวิชาชีพ รวมทั้งต้องมีการร่วมมือทางด้านสุขภาพจิตกับหน่วยงานเฉพาะทาง เช่น การมีหลักเกณฑ์การประเมินภาวะ Battered Women Syndrome เพื่อกำหนดบทลงโทษอย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม หลักการนี้ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ</p>

<p>ผลกระทบจากความรุนแรงที่ได้รับสะสมมาพิจารณา (Battered Women Syndrome) ซึ่งเป็นอาการที่แสดงออกถึงสัญญาณความผิดปกติทางจิตจากการถูกรังแกหรือความรุนแรงซ้ำเป็นเวลานานเพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาเหตุบรรเทาโทษ และเป็นเหตุยกเว้นความผิดหรือเหตุลดโทษ อีกทั้งให้มีการนำข้อวินิจฉัยจากจิตแพทย์เป็นส่วนหนึ่งของพยานหลักฐานในเหตุการณ์กระทำผิดเพื่อใช้ประกอบการกำหนดบทลงโทษ และให้มีนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักจิตวิทยา และทนายความร่วมในการสอบปากคำในชั้นพนักงานสอบสวน (หน้า ๘๔ - ๘๖)</p>	<p>ส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามมาตรา ๓๖ ซึ่งปัจจุบันได้มีการชะลอการบังคับใช้</p>
<p>๔.๘ ควรมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยอาจเพิ่มมาตรา ๔/๑ ระบุให้ผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวซ้ำหลายครั้ง หรือถูกข่มขู่ทำให้ผู้ถูกรังแกตกอยู่ในสภาพจำยอม (Battered Women Syndrome) ไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงหนีให้พ้นจากการถูกรังแกด้วยความรุนแรงได้ เพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด (หน้า ๘๔ - ๘๖)</p>	<p>ปัจจุบันพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓๖ ได้บัญญัติให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเนื่องมาจากตนได้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัวซ้ำอย่างต่อเนื่องจนกระทบกระเทือนร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง รับโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติฯ ฉบับดังกล่าว มีความจำเป็นที่ต้องขยายกำหนดเวลาในการมีผลใช้บังคับออกไปก่อน และปัจจุบันอยู่ระหว่างรวบรวมข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพระราชบัญญัติฯ จากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พิจารณาต่อไป</p>
<p>๔.๙ กระทรวงยุติธรรมในฐานะหน่วยงานหลักตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ ควรดำเนินการออกกฎกระทรวงเพื่อรองรับการดำเนินการนำรูปแบบการทำงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน บ้านกาญจนาภิเษก เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเด็กที่เคยก้าวพลาดในชีวิต เพื่อปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของเด็ก</p>	<p>ปัจจุบันอยู่ระหว่างการร่างกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตและเพิกถอนใบอนุญาตสถานศึกษา สถานฝึกอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามมาตรา ๕๕ ของพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๖๕๓ ทั้งนี้ รูปแบบการดำเนินการของบ้านกาญจนาภิเษก มีหลักเกณฑ์ต่างจากที่อื่น เนื่องจากเป็นศูนย์ฝึกที่มีความคุ้มครองต่ำ มีหลักเกณฑ์การสัมภาษณ์และคัดเลือกเด็ก โดยให้อิสระภาพของเด็กทั้งการแสดงออกความคิดและการใช้ชีวิต</p>

<p>ที่เคยก่ออาชญากรรมให้สำนึกผิดและกลับตัวเป็นผู้ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติ (หน้า ๘๘ - ๙๐)</p>	
<p>๕. การบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้</p>	
<p>๕.๑ รัฐบาลควรทบทวนกฎหมายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น แยกกฎหมายความมั่นคงทางการเมืองออกจากความมั่นคงหรือภัยสาธารณะในทางเศรษฐกิจ และภัยธรรมชาติ พร้อมทั้งวางหลักนิติธรรมเป็นมาตรฐานกำกับระบบกฎหมายความมั่นคงทั้งระบบไว้ในรัฐธรรมนูญ การปรับปรุงระบบกฎหมายในระดับรัฐธรรมนูญ และการปรับปรุงระบบกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ</p>	<p>รัฐบาลได้มีขั้นตอนและกระบวนการทางกฎหมายในการเสนอแก้ไขกฎหมายความมั่นคงอยู่แล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งกำหนดให้ส่วนราชการต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายอย่างน้อยทุกห้าปี ซึ่งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจะได้พิจารณาทบทวนการบังคับใช้กฎหมายเป็นระยะๆ โดยพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ มีกำหนดประเมินให้แล้วเสร็จในปี พ.ศ. ๒๕๖๗</p>
<p>๕.๒ รัฐบาลควรทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงตามหลักการสากล เช่น พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑</p>	<p>การบังคับใช้กฎหมายพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีความจำเป็น เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกัน และระงับยับยั้งเหตุการณ์ให้ยุติลงโดยเร็ว รวมทั้งจำกัดความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยมุ่งเน้นการดำเนินการโดยสุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีแผนการและขั้นตอนปรับลดพื้นที่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว เพื่อนำพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาบังคับใช้แทนเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อประชาชน และให้เกิดความมั่นใจว่ารัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ภายใต้กฎหมายที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจุบันได้ดำเนินการปรับลดพื้นที่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ รวมจำนวน ๕ อำเภอ</p>

๖. สถานการณ์สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองชาติพันธุ์และความคุ้มครองทางกฎหมาย	
<p>๖.๑ ชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมหลายแห่งติดคดีถูกฟ้องร้อง ทั้งที่มีและไม่มีบุคคลที่ตกเป็นจำเลยด้วยข้อหาบุกรุกพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งชุมชนเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินก่อนการประกาศเขตพื้นที่อนุรักษ์ ดังนั้น เพื่อให้มีการทบทวนและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชนตามนัยของกฎหมายระหว่างประเทศและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรตามประเพณีที่ยั่งยืนและเป็นธรรม จึงจำเป็นต้องมีคำสั่งระงับการจับกุมและดำเนินคดีเหล่านี้เพื่อรอการพิสูจน์สิทธิในการอยู่มาก่อนการประกาศเป็นเขตพื้นที่อนุรักษ์ และจนกว่าจะได้มีการปรับปรุงข้อกฎหมายและนโยบายที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อประชาชน</p>	<p>การดำเนินคดีเป็นไปตามกฎหมาย หากมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ก็จะต้องดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมในทุกกรณี ทั้งนี้ การดำเนินคดีดังกล่าวไม่ได้เป็นไปเพื่อกลั่นแกล้ง หรือเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มบุคคลใด</p>
<p>๖.๒ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้จริง (ร่างพ.ร.บ.จัดตั้งสภาชนเผ่าพื้นเมืองและการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์) แต่งตั้งคณะกรรมการพหุภาคีระดับชาติและระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่เฝ้าและหนุนเสริมให้การปฏิบัติตามกฎหมายนี้ของหน่วยงานต่างๆ มีความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณโดยประหยัด และกำหนดกลไกของรัฐในการประสานความร่วมมือกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย</p>	<p>รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณผ่านทางศูนย์มนุษยวิทยาสิรินธรในรูปแบบแผนงานสนับสนุนวิถีชีวิตกลุ่มงานชาติพันธุ์ ทั้งนี้ หากในอนาคตร่างพระราชบัญญัติฯ ได้มีการประกาศใช้ และจะต้องมีงบประมาณในการดำเนินการนั้น ก็สามารถพิจารณาจัดสรรงบประมาณได้ตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป</p>
<p>๖.๓ กระทรวงวัฒนธรรม ควรร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองพัฒนาแผนปฏิบัติการเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองทั้งระยะสั้นและระยะยาวขึ้นทะเบียนจารีกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติและเลือกสรรเพื่อนำขึ้นจารีกเป็นมรดก</p>	<p>กระทรวงวัฒนธรรม มีแผนการดำเนินงานร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมืองโดยมีแผนระยะสั้นในการจัดฐานข้อมูลชนเผ่าชาติพันธุ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการคุ้มครองสิทธิของชนเผ่าพื้นเมืองซึ่งเป็นแผนงานเร่งด่วนในอนาคต การกำหนดชื่อเรียกชนเผ่าพื้นเมืองที่ถูกต้อง และมีแผนระยะยาวเพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองและ</p>

<p>ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของ UNESCO พร้อมกับพัฒนามาตรการสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วที่ปฏิบัติได้จริง จัดสรรงบประมาณสนับสนุนเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษเป็นประจำทุกปีร่วมกับสภาชนเผ่าพื้นเมือง พัฒนาสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมที่มีการควบคุมคุณภาพรวมทั้งการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยความร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สนับสนุนงบประมาณช่วยในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองและพัฒนาสื่อเพื่อการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์คุณค่าของการเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมผ่านช่องทางสื่อประเภทต่างๆ รวมถึงการเสริมสร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองในระดับประเทศ ระดับภาค และระดับระหว่างประเทศ</p>	<p>ส่งเสริมอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ฯ ตามแผนปฏิรูปประเทศ โดยมีการยกระดับชนเผ่าพื้นเมืองเป็นสมัชชาเพื่อให้เป็นรูปธรรม สำหรับการขึ้นมรดกภูมิปัญญาชนเผ่าก็ได้มีการดำเนินในหลายประเด็น เช่น เมื่อปี ๒๕๕๖ มีการขึ้นทะเบียนไร่มุขเวียน ในส่วนของการกำหนดเขตพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษนั้น กระทรวงวัฒนธรรมได้ร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเขตอนุรักษ์ทั้ง ๑๓ พื้นที่ ซึ่งมีเกณฑ์ในการประกาศพื้นที่ คือ ๑. ต้องคุ้มครองวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ ๒. วิถีชีวิตต้องไม่กระทบหรือเกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และต้องมีการรักษาสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน ๓. เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ สำหรับการประชาสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ดำเนินการผ่าน “วันรณรงค์ชนเผ่าพื้นเมือง” ซึ่งจัดกิจกรรมต่อเนื่องมาแล้วเกือบ ๑๐ ปี นอกจากนี้ ยังมี การจัดทำเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์ ที่สามารถสืบค้นงานวิจัยได้</p>
<p>๖.๔ กระทรวงศึกษาธิการ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาของรัฐ ร่วมกับชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองพัฒนาหลักสูตรวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมืองและการสนับสนุนครุภูมิปัญญาของท้องถิ่นเมืองโดยให้การเรียนรู้ของนักเรียนตามหลักสูตรดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรวิถีวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมือง รวมทั้งการพัฒนาสื่อที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียน พัฒนานโยบายส่งเสริมการศึกษาทวิภาษา/พหุภาษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เกี่ยวกับการศึกษาสิทธิมนุษยชน (Human Rights Education) และส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนชนเผ่าพื้นเมืองจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยตนเองในท้องถิ่น</p>	<p>กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ร่วมกันจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาให้กับนักเรียน และนักศึกษาทุกระดับชั้น ตั้งแต่วัยอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา รวมทั้งได้มีการเผยแพร่เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้กับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ได้มีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ทันสมัย และเหมาะสมกับเด็กและเยาวชน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในหลากหลายช่องทาง</p>
<p>๖.๕ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมควรสนับสนุนงบประมาณ ให้สถาบันอุดมศึกษาศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับ</p>	<p>สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม เพื่อสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชาติพันธุ์สัมพันธ์</p>

<p>ชาติพันธุ์สัมพันธ์การศึกษาพหุวัฒนธรรม และสนับสนุนให้องค์กรชนเผ่าพื้นเมืองที่มีศักยภาพพัฒนาสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วยตนเอง</p>	<p>ตลอดจนการศึกษาพหุวัฒนธรรม ในอนาคตจึงอาจจะต้องพิจารณาจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้เพิ่มขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าว</p>
<p>๖.๖ กระทรวงมหาดไทย ควรจัดทำแผนและดำเนินการเร่งรัดแก้ไขภาวะคนไร้รัฐ/ ไร้สัญชาติโดยความร่วมมือกับองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง และจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่เข้าสู่พื้นที่ของชนเผ่าพื้นเมืองเพื่อให้บริการทางทะเบียนราษฎร</p>	<p>การแก้ไขปัญหาคคนไร้สัญชาติเป็นนโยบายสำคัญ ๑ ใน ๑๐ Flagship เป็นเป้าหมายในดำเนินการให้ได้สัญชาติ ให้มีที่อยู่ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เป้าหมายที่ดำเนินการได้ประมาณ ๑๓,๐๐๐ คน ในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ มีการยกระดับการแก้ไขปัญหาให้ได้ ๑๔,๐๐๐ คนต่อปี ดำเนินการจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ เช่น การลงพื้นที่ไปยังกลุ่มมอแกน ร่วมกับมหาวิทยาลัยต่างๆ แต่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและกำลังคนที่จะส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้า</p>
<p>๖.๗ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควรเร่งทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศโดยจัดให้มีการประชาพิจารณ์อย่างกว้างขวาง โดยเน้นกลุ่มผู้ที่จะได้รับผลของกฎหมายเป็นสำคัญ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการกำหนดนโยบายการวางแผน การดำเนินงานการกำกับติดตามและการประเมินผลแผนงานและโครงการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เนื้อหาและสาระสำคัญของสนธิสัญญาและข้อตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าร่วมให้แก่สาธารณชนผ่านสื่อประเภทต่างๆ</p>	<p>กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายชุมชนดั้งเดิมในส่วนพื้นที่อนุรักษ์ ทั้ง ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยประเด็นที่เพิ่มเติม คือ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยยึดหลักการตามรัฐธรรมนูญและอนุสัญญาที่เกี่ยวข้อง</p>
<p>๖.๘ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรส่งเสริมเกษตรกร กลุ่มและเครือข่ายเกษตรกรยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ เพื่อการผลิตผลิตภัณฑ์เกษตรที่สะอาดและปลอดภัยกับทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคพัฒนาโยบายและมาตรการส่งเสริมพันธุ์พืชพื้นบ้านที่มีความหลากหลาย และการจัดตั้งธนาคารพันธุ์พืชระดับชุมชนเพื่อการรวบรวมและการแพร่ขยายพันธุ์ และสนับสนุนการจัดการ</p>	<p>กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรบนพื้นที่สูงให้มีการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ได้แก่ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟเพื่อความยั่งยืนในพื้นที่ ๑๘ จังหวัด โครงการส่งเสริมการผลิตไม้และหวายเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่สูงในจังหวัดสกลนคร และนครพนม เป็นต้น โครงการส่งเสริมการผลิตพืชเคี่ยมมัน ได้แก่</p>

<p>ด้านการตลาดให้แก่กลุ่มและเครือข่ายสตรีชนเผ่าพื้นเมือง รวมทั้งการสนับสนุนพื้นที่ค้าขายในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด</p>	<p>แมคคาเดเมีย และเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งเป็นพืชที่สามารถนำมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนตลาดเกษตรกรเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรให้กับเกษตรกรในจังหวัดอย่างน้อยจังหวัดละ ๑ จุด อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ยังไม่มีการจัดตั้งธนาคารพันธู์พืชระดับชุมชน แต่ได้มีโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สถาบันต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการศึกษาพืชพันธุ์ต่าง ๆ และบุคคลที่สนใจได้มีโอกาสปฏิบัติงานที่ศึกษาพืชพันธุ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในประเทศไทย</p>
<p>๖.๙ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายเด็กและเยาวชนชนเผ่าพื้นเมือง เครือข่ายสตรีชนเผ่าพื้นเมือง เครือข่ายผู้สูงอายุและผู้ไร้ความสามารถที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง และสนับสนุนการพัฒนาอาชีพนอกการเกษตรให้แก่กลุ่มสตรีเมืองผู้สูงอายุและผู้พิการชนเผ่าพื้นเมือง</p>	<p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้สนับสนุนการพัฒนาชนเผ่าพื้นเมือง ดังนี้ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการการสร้างภูมิคุ้มกันการถูกเลือกปฏิบัติแก่สตรีกลุ่มเปราะบาง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการถูกเลือกปฏิบัติแก่สตรีกลุ่มเปราะบาง (สตรีม้ง) จังหวัดเชียงใหม่ พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของตนเอง การมีสิทธิตามกฎหมาย และการมีส่วนร่วมในสังคมในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ตัดสินใจ และผู้รับประโยชน์ เพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน และการส่งเสริมการรวมกลุ่มทักษะอาชีพให้แก่สตรีและครอบครัวในชุมชน ผู้ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ประสบภัยพิบัติ ไม่สามารถเข้าถึงบริการจากภาครัฐอย่างทั่วถึง ขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ โดยศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวทั้ง ๘ ศูนย์</p>
<p>๖.๑๐ กระทรวงสาธารณสุข ควรจัดบริการสาธารณสุขให้แก่บุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติในประเทศให้เกิดความเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ในระหว่างที่บุคคลเหล่านี้รอการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไป</p>	<p>กระทรวงสาธารณสุขได้ยึดหลักการดำเนินการให้บริการตามหลักสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนทุกระดับด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และยึดตามหลักปฏิบัติมาตรฐานของวิชาชีพซึ่งมีสภาวิชาชีพควบคุมกำกับให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมภายใต้มาตรฐานบริการเดียวกัน โดยไม่ได้นำประเด็นต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สีมืด เป็นต้น มาเป็นตัวกำหนดการให้บริการ ทั้งนี้ การจัดบริการสาธารณสุขให้แก่บุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติ ในประเทศให้เกิดความเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๘ วันที่ ๑๐</p>

มีนาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๓ เรื่อง การให้สิทธิ (คืนสิทธิ) ขั้นพื้นฐาน ด้านสาธารณสุขกับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ได้รับงบประมาณในการดำเนินงาน จัดบริการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขแก่บุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิ ครอบคลุมบริการ ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟู สมรรถภาพ รวมถึงการรับบริการกรณีเจ็บป่วยฉุกเฉินวิกฤต (Universal Coverage for Emergency Patients: UCEP) ให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกับสิทธิหลักประกันสุขภาพ แห่งชาติ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำตามหลักมนุษยธรรม อันเป็นไปตามพันธกรณีตาม กฎหมายระหว่างประเทศที่ผูกพันประเทศไทย ซึ่งบุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ สามารถเข้าถึง สิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขได้ โดยแบ่งออกเป็น ๓ กรณี

กรณีที่ ๑ บุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ ที่ได้รับการพิสูจน์ยืนยันสถานะบุคคล และ ได้รับการกำหนดเลขประจำตัว ๑๓ หลัก โดยกระทรวงมหาดไทยเรียบร้อยแล้ว สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข โดยการขึ้นทะเบียนสิทธิตามเงื่อนไขการ ขึ้นทะเบียนตามเลขบัตรประจำตัวประชาชนของกลุ่มเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี โดยยื่นคำขอลงทะเบียนที่โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขต กรุงเทพมหานครยื่นได้ที่โรงพยาบาลสังกัดกรมการแพทย์ ได้แก่ โรงพยาบาลพรตนิราชธานี โรงพยาบาลเลิดสิน หรือโรงพยาบาลราชวิถี

กรณีที่ ๒ บุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ หากมีการพิสูจน์ยืนยันสถานะบุคคลและได้รับ สัญชาติไทยแล้ว ให้ยื่นคำขอลงทะเบียนสิทธิหลักประกันสุขภาพได้ที่โรงพยาบาลของรัฐ ใกล้บ้าน เพื่อเข้าสู่ระบบสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

กรณีที่ ๓ หากไม่ได้รับสัญชาติไทย และไม่จัดอยู่ในประเภทของบุคคลที่มีปัญหา สถานะและสิทธิตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สามารถซื้อประกันสุขภาพคนต่างด้าวได้ที่หน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลรัฐนอกสังกัดกระทรวง สาธารณสุข และสถานพยาบาลอื่นที่เข้าร่วมโครงการตามประกาศกระทรวง สาธารณสุข

๖.๑๑ กระทรวงยุติธรรมควรจัดให้มีหน่วยฝึกอบรมเคลื่อนที่เพื่อออกเผยแพร่ความรู้และให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องและอยู่ในความสนใจของชุมชน จัดให้มีระบบล่ามแปลภาษา สำหรับผู้ใช้ภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาไทย เมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จัดให้มีกลไกรับเรื่องราวร้องเรียน/ ร้องทุกข์ ในเรื่องที่มีประเด็นทางกฎหมายสำหรับชนเผ่าพื้นเมืองและบุคคลทั่วไป และจัดให้มีการเยียวยาผู้เสียหายหรือผู้เคราะห์ร้ายที่เป็นชนเผ่าพื้นเมือง จากการกระทำของผู้อื่น และให้คลี่คลายคดีนายพอลละจี รักจงเจริญ และ นายชัยภูมิ ป่าแส

กระทรวงยุติธรรม ได้จัดให้มีโครงการ “ยุติธรรมเคลื่อนที่” โดยหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงยุติธรรม จะลงพื้นที่เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทและภารกิจของหน่วยงาน ให้ความรู้ทางกฎหมาย ให้คำปรึกษาทางกฎหมาย เผยแพร่ช่องทางการร้องเรียน และการขอรับการช่วยเหลือเยียวยาตามกฎหมายและสิทธิของประชาชน รวมทั้ง ปัจจุบัน นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ริเริ่มนโยบาย “ยุติธรรมสร้างสุข” และจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมสร้างสุข เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมไปสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียม โดยกำหนดให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทำหน้าที่เป็นศูนย์ยุติธรรมสร้างสุขในพื้นที่ต่างจังหวัด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการขอรับความช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับล่ามแปลภาษา กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพล่ามในกระบวนการยุติธรรม (เช่น ภาษามือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาลาว ภาษากัมพูชา และเมียนมาร์ เป็นต้น) โดยมีการคัดเลือกล่ามขึ้นทะเบียนอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับศัพท์ทางกฎหมายและศัพท์ในกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังได้จัดทำคู่มือล่ามในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นการประมวลคำศัพท์ล่ามในกระบวนการยุติธรรมให้มีความถูกต้องและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยได้เผยแพร่คู่มือฯ ฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาอังกฤษไปยังหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ปัจจุบันอยู่ระหว่างการแปลคู่มือฯ ฉบับภาษาเมียนมาร์

สำหรับการเยียวยานายบิลลี หรือนายพอลละจี รักจงเจริญนั้น กระทรวงยุติธรรมได้ให้การช่วยเหลือเยียวยาแก่ทายาทตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๙ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๔๐,๐๐๐ บาท สำหรับกรณีนายชัยภูมิ ป่าแส ขณะเกิดเหตุผู้ตายมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงไม่เป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนฯ ตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายฯ

๗. การเยียวยาผู้เสียหายจากกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชน	
<p>๗.๑ คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาควรมีการตรากฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ เพื่อคุ้มครอง ผู้ได้รับความเสียหายกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นการเฉพาะโดยการตรากฎหมายกลางเพื่อการเยียวยาผู้เสียหาย จากการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น ต้องมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้การดำเนินการ เยียวยา และฟื้นฟูบุคคล สังคม องค์กรและสถาบันที่ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้น และระยะยาว เป็นไปตามแนวทาง ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคมเพื่อส่งเสริม ให้เกิดความปรองดองและป้องกันมิให้เกิดความรุนแรงและความสูญเสียขึ้น อนาคตอย่างเป็นรูปธรรม</p>	<p>ปัจจุบันมีกฎหมายในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาหลักอยู่ ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับจะให้ความ ช่วยเหลือประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดกระบวนการยุติธรรมอยู่แล้ว ดังนั้น การใช้กฎหมายที่มีอยู่เดิมและปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงอาจ เหมาะสมกว่าการออกกฎหมายกลางชิ้นใหม่ เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน และสอดคล้องกับ มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐</p>
<p>๗.๒ กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานกลางที่ทำหน้าที่รับเรื่อง จากผู้เสียหายจากอาชญากรรมในลักษณะของศูนย์ที่มีลักษณะเป็น one stop service เพื่อให้ผู้เสียหายที่มาติดต่อได้รับการแจ้งสิทธิในการได้รับ การช่วยเหลือตามกฎหมายทุกฉบับที่ตนมีสิทธิในรูป Checklist ตลอดจน การให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานช่วยเหลือกับองค์กรหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาโดยเร็ว</p>	<p>กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งศูนย์ยุติธรรมสร้างสุขเพื่อให้เป็นหน่วยงานกลางในการ ให้บริการในลักษณะ One stop service ที่จะรับเรื่องและแจ้งสิทธิประชาชนที่ตกเป็น เหยื่อหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม และมีการขยายสาขาศูนย์ยุติธรรมสร้างสุขลงไปทุก จังหวัดทั่วประเทศภายใต้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด ซึ่งจะมีหน้าที่ รับเรื่อง ให้คำปรึกษา แจ้งสิทธิ ประสานส่งต่อการช่วยเหลือผู้เสียหายหรือประชาชนที่ เดือดร้อนและไม่ได้รับความเป็นธรรม</p>
<p>๗.๓ การสร้างระบบฐานข้อมูลผู้เสียหายที่สามารถเชื่อมต่อกันระหว่างองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายในรูปแบบ ต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาความซ้ำซ้อน</p>	<p>รัฐบาลได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศตามภารกิจช่วยเหลือเหยื่อ หรือผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่ จำเลยในคดีอาญา พ.ศ.๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ พระราชบัญญัติ กองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๕๖ พร้อมทั้ง เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาส่งต่อการให้ ความช่วยเหลือเรียบร้อยแล้ว</p>

<p>๗.๔ การช่วยเหลือในเชิงป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนซ้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายของผู้เสียหาย ด้วยวิธีการและรูปแบบการใช้ภาษาที่เหมาะสมในรูปแบบต่าง ๆ โดยคำนึงถึงกลุ่มของบุคคลที่เป็นผู้เสียหาย ตลอดจนโอกาสและข้อจำกัดในการเข้าถึงของผู้เสียหาย ● สร้างระบบหรือกลไกที่ทำให้ผู้เสียหายสามารถรับรู้และเข้าถึงสิทธิของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยจัดทำคู่มือแจกหรือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้เสียหายทราบเกี่ยวกับสิทธิของตนตั้งแต่ต้นทางจนถึงสุดกระบวนการยุติธรรม ● มีการดำเนินการในเชิงรุกมากขึ้นโดยการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงสิทธิของผู้เสียหายในระดับตำบลและหมู่บ้านให้มากขึ้น เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงโดยเฉพาะระดับชุมชน 	<p>รัฐบาลได้ดำเนินการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนผ่านการดำเนินกิจกรรมในหลายรูปแบบ ได้แก่ การผลิตสื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เช่น จัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้มีสิทธิรับเงินค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และแจ้งไปยังสถานีตำรวจทั่วประเทศ จัดทำหนังสือสั้น “เยียวยาผู้บริสุทธิ์” เผยแพร่ประชาชนทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ เพื่อสร้างการรับรู้การช่วยเหลือผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา / การประสานความร่วมมือกำกับให้มีการแจ้งสิทธิ อาทิ ประสานความร่วมมือกับตำรวจภูธรจังหวัดทุกแห่งทั่วประเทศ / การพัฒนาระบบ มาตรการ กลไกต่าง ๆ ได้แก่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ การให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์หรือออนไลน์ เพื่อให้ความช่วยเหลือเกิดความสะดวก รวดเร็วมากยิ่งขึ้น/การประสานความร่วมมือหาแนวทางการละเมิดสิทธิมนุษยชน ด้วยการนำผลการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายในคดีอาญาที่พบอยู่บ่อยครั้งหรือเป็นปัญหาสังคมที่ประชาชนให้ความสนใจและขยายวงกว้างจนกระทบต่อปัญหาสังคมโดยรวม สะท้อนไปหาแนวทางการป้องกันการเกิดเหตุ เช่น การเสนอแนะแนวทางป้องกันกลุ่มเด็กนักเรียนอาชีวศึกษาด้วยกัน ครู ๕ คน ชมรมขึ้นเด็กที่จังหวัดมุกดาหาร เป็นต้น</p>
<p>๗.๕ รัฐควรมีการจัดตั้งกองทุนชดเชยผู้เสียหายจากอาชญากรรมโดยแหล่งที่มาของกองทุน ให้เป็นเงินค่าปรับจากผู้กระทำความผิดในคดีอาญา</p>	<p>รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญของการจัดตั้งกองทุนฯ ดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการศึกษเปรียบเทียบข้อมูลในประเทศต่างๆ และการศึกษาในเชิงลึกว่าการจัดตั้งกองทุนฯ นั้น ต้องมีรายรับใดจะมาสมทบเงินกองทุนเพื่อลดภาระงบประมาณของรัฐ รูปแบบการบริหารจัดการกองทุนฯ รวมถึงภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นกับประเทศที่ต้องเกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ทั้งนี้ หากผลการศึกษามีความชัดเจนยิ่งขึ้นจะนำเสนอจัดตั้งกองทุนฯ ต่อไปในอนาคต</p>